

Kontroll av resistenta parasiter – Svarmpar 2025

Bakgrund

Betesburen parasitmitta är det största veterinärmedicinska problemet hos djurslaget får. I alla besättningar, från storskalig lammproduktion till de med enstaka får som hobby, behöver man därför en strategi för parasitbekämpning. Trots att man sedan länge sökt intensivt efter alternativ till avmaskning har det visat sig vara svårt att ha kontroll utan tillgång till väl fungerande läkemedel. Möjligheten att kontrollera parasiter genom avmaskning minskar alltså drastiskt när parasiterna utvecklar resistens mot läkemedlen. Resistenta maskar är motståndskraftiga och överlever trots att fåren behandlats med normal/rekommenderad dos av aktuellt avmaskningsmedel. Egenskapen är genetiskt förvärvad, och kommer att finnas även hos maskens avkomma. Med resistenta maskar hos fåren ökar risken påtagligt för produktionsstörningar och sjukdom till följd av parasitangrepp, vilket redan medfört stora problem i Sverige och än mer i andra länder med en mer omfattande fårnäring.

Projektet Svarmpar syftar till att övervaka förekomst av resistens mot avmaskningsmedel samt att ta fram åtgärder för att bibehålla ett gott resistensläge i landets fårbesättningar. Mycket arbete bedrivs för att ta fram information och rådgivning till såväl djurägare som rådgivare och övriga intressenter. Samarbete pågår fortlöpande för att förankra och uppdatera kunskap om parasiter och resistensproblem i landet inom gruppen Sampar, där Gård & Djurhälsan (G&D) är sammankallande och representanter från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Växa ingår.

Som ett första test för att fånga upp eventuell resistens kan man utföra en så kallad kontroll efter behandling. Detta innebär att man tar ett uppföljande träckprov som analyseras 7–14 dagar efter avmaskning, för att få en uppfattning om hur behandlingen fungerat. Om kontrollen visar att avmaskningen gett dåligt resultat gäller det att först analysera hur själva avmaskningsproceduren gått till; har avmaskningsmedlet förvarats korrekt, har kalibrerad doseringspistol använts och har djuren vägts och doserats på rätt sätt? För att kunna fastställa om fåren är infekterade med resistenta parasiter måste man därefter ta till den så kallade FECRT-metoden där effekten av olika avmaskningsmedlen testas genom att man tar ett träckprov på 15 får och avmaskar dem, och sedan ytterligare ett prov på 10 av dem som hade mest parasiter 7–14 dagar efter avmaskning. I de fall där mer än 5 % av äggutskiljningen kvarstår och med viss statistisk säkerhet i beräkningen (nedre konfidensintervall under 90 %), är tolkningen att resistens mot preparatet har konstaterats.

2026-02-13

Sidan 2 av 2

Resultat och Diskussion

Cirka 8 000 provsvar från fårbesättningar har registrerats i G&D:s journalsystem under 2025, vilket är i linje med de föregående åren. Fortsatt påvisas även den mest sjukdomsframkallande rundmasken, stora magmasken, *Haemonchus contortus*, i mer än hälften av besättningarna. Djurägarna uppmanas att söka kontakt med veterinär efter varje analys svar för tolkning och rådgivning. Den viktigaste åtgärden för att motverka ökande resistensproblem anses vara återhållsam och korrekt användning av avmaskningsmedel. Det ses därför som mycket positivt att svenska lammproducenter väljer att fortlöpande kontrollera parasitstatus i besättningen via träckprover. Tackorna undersöks före betessläpp, helst från och med mitten av april, och lamm på bete bör därefter kontrolleras flera gånger under säsongen.

En förutsättning för framgång i projektet är att avmaskning bara görs vid behov och med ett effektivt preparat. Femton besättningar har, efter misstanke om problem, genomfört resistensundersökningar, så kallade FECRT, under 2025. Ofta har problem fångats upp genom att djurägaren gjort kontroll 7–14 dagar efter behandlingen. Resistens mot ivermektin (t ex Noromectin® och Ivomec®) har konstaterats på samtliga av de undersökta gårdarna. Detta är i paritet med fynden de senaste fem åren och motiverar fortsatt arbete på inslagen bana.

Sampar, med experter från SLU, SVA, Växa och G&D, har haft tre digitala möten 2025, förutom fortlöpande annan kontakt. Under 2025 har gruppen bland annat diskuterat användning av AI i rutindiagnostik avseende parasiter i träckprov, och metoden har på SLU jämförts med McMaster vilket visat på god överensstämmelse. Vidare har diskussioner förts inom guppen och internationellt framför allt med Moredun i Storbritannien och Veterinary Research Institute i Tjeckien avseende diagnostik, behandling och resistensproblematik rörande Stora leverflundran, *Fasciola hepatica*. Rådgivning till djurägare, branschorganisationer, veterinärer och övriga intressenter, har getts via gårdskontakt, hemsidor, möten, Facebook, kurser och artiklar. Bedömningen är att omfattande arbete krävs även framgent för att motverka uppkomst och spridning av resistens.

Parasitstatus bör följas via träckprover från lamm på bete